

OBLAST 1

Open source softver, ideja, istorija i zajednica

Šta je open source softver

Open source softver je softver čiji je izvorni kod javno dostupan i može se slobodno koristiti, proučavati, menjati i distribuirati u skladu sa uslovima licence. Za razliku od zatvorenog softvera, kod open source softvera korisnik ima uvid u način na koji softver funkcioniše.

Open source ne označava samo tehničku karakteristiku, već i način razmišljanja o razvoju softvera, gde je znanje dostupno svima, a razvoj zasnovan na saradnji.

Open source nije isto što i besplatno

Važno je razlikovati pojmove:

- **besplatan softver** - softver koji se ne plaća,
- **open source softver** - softver sa otvorenim izvornim kodom.

Open source softver može biti:

- besplatan ili komercijalan,
- korišćen za lične ili poslovne svrhe.

Suština open source-a nije cena, već **sloboda korišćenja i razumevanja softvera**.

Zašto je open source nastao

Open source pokret nastao je kao odgovor na zatvorene softverske sisteme, u kojima korisnici nisu imali uvid u način rada programa koje koriste. Cilj je bio da se omogući:

- slobodan protok znanja,
- zajedničko rešavanje problema,
- brži tehnološki napredak.

Otvaranjem izvornog koda omogućeno je da softver ne zavisi isključivo od jedne kompanije ili proizvođača.

Osnovne ideje open source filozofije



Znanje dostupno

Znanje treba da bude dostupno.



Softver transparentan

Softver treba da bude transparentan.



Saradnja

Saradnja daje bolje rezultate od izolovanog rada.



Kontrola korisnika

Korisnik treba da ima kontrolu nad tehnologijom koju koristi.

Ove ideje čine osnovu savremenog otvorenog računarstva.

Vrednosti otvorenog razvoja

Transparentnost

Kod je javan i proverljiv.

Saradnja

Više ljudi radi na istom projektu.

Kvalitet

Veći broj učesnika dovodi do bržeg uočavanja grešaka.

Održivost

Projekti mogu da opstanu nezavisno od pojedinaca.

Ove vrednosti su direktno suprotne zatvorenim, vlasničkim sistemima.

Uloga open source zajednice

Open source softver se razvija kroz zajednice koje okupljaju ljude sa različitim znanjima i ulogama. Zajednicu ne čine samo programeri, već i:

- autori dokumentacije,
- testeri,
- dizajneri,
- edukatori,
- krajnji korisnici.

Zajednica omogućava kontinuirani razvoj, podršku i unapređenje softvera.

Kako funkcioniraju open source zajednice

1

Javna komunikacija

2

Pravila doprinosa

3

Zajedničko odlučivanje

4

Razmena znanja

Svako može doprineti projektu u skladu sa svojim mogućnostima, što open source čini inkluzivnim i otvorenim ekosistemom.

Prednosti open source softvera

1 Nezavisnost od proizvođača

2 Fleksibilnost i prilagodljivost

3 Dugoročna dostupnost

4 Mogućnost učenja

Kroz realan kod.

Zbog ovih prednosti, open source softver se koristi u obrazovanju, industriji i istraživanju.

Open source u savremenoj IT industriji

Danas se open source softver koristi u gotovo svim oblastima informacionih tehnologija:

- operativni sistemi,
- web serveri,
- cloud infrastruktura,
- razvojni alati.

Open source više nije alternativa, već standard na kome se gradi savremeni IT svet.